

DERLEME MAKALE / REVIEW ARTICLE

DOI: 10.52122/nisantasisbd.1129907

KARİYER DANIŞMANLIĞINDA YOL GÖSTERİCİ UNSURLAR: ETİK İLKE
VE STANDARTLAR

Dr. Öğr. Üyesi N. Kemal HASPOLAT*

*Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
Ana Bilim Dalı

e-posta: nhaspolat@erzincan.edu.tr

ORCID 0000-0003-1755-7393

Dr. Öğr. Üyesi Murat AĞIRKAN*

*Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
Ana Bilim Dalı

e-posta: murat.agirkan@erzincan.edu.tr

ORCID 0000-0002-9695-8525

ÖZET

Etik, insan davranışlarını, toplum düzenini, kişilerarası ilişkileri ve mesleki çalışma yaşamını düzenleyen normlar bütünü olarak ifade edilmektedir. Tarihsel süreçte meydana gelen toplumsal, teknolojik ve iş gücü piyasasındaki değişimler etik kavramının güncellenmesine ve daha geniş bağlamda incelenmesine neden olmuştur. Özellikle, çalışma hayatında çağın gerektirdiği değişimlere uyum sağlayabilecek nitelikte meslek elemanlarının belirlenmesi, onlara uygun danışmanlık hizmetinin sunulması, etkili ve uygun mesleki seçimler yapmalarının sağlanması gibi unsurlar öncelikli hale gelmiştir. Kariyer danışmanlığına duyulan bu ihtiyaçla birlikte sunulan hizmetlerin kalitesi ön plana çıkmış, diğer hizmet alanlarında olduğu gibi kariyer danışmanlığında da uzmanlara yol gösterecek etik ilke ve standartlar önem kazanmıştır. Mevcut durumdan hareketle gerçekleştirilen bu çalışmada ulusal ve uluslararası kuruluşların etik ilke ve standartları ve kariyer danışmanlığına özgü etik kodları incelenmiş, kariyer danışmanlığı alanında hizmet sunan ve/veya sunacak olan uzmanlara yönelik kapsamlı bilgiler sunulmuş ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: kariyer, kariyer danışmanlığı, etik, etik ilke ve standartlar, etik kodlar.

Jel Kodları: I20, I30

GUIDING ELEMENTS IN CAREER COUNSELING: ETHICAL PRINCIPLES AND
STANDARDS

ABSTRACT

Ethics is defined as a set of norms regulating human behavior, social order, interpersonal relations and professional working life. Changes that have historically occurred in the society, technology and labour market have led to the term ethics to be updated and examined in more detail. In particular, determining the employees who could adapt to any change required by the era, providing appropriate consultancy services in the workplace and guiding the candidates to be able to make effective and appropriate professional choices have recently become important issues. Due to this demand for career counseling, the quality of services provided has become prominent, and the ethical principles and standards that will guide specialists have gained importance in career counseling as in other areas of service. In this study, the ethical principles and standards of national and international organizations and the ethical codes relevant to career counseling were examined, necessary information was presented for the experts who provide and / or will deliver services in the area of career counseling, and suggestions for further research were made.

Keywords: Career, career counseling, ethics, ethical principles and standards, codes of ethics

Jel Codes: I20, I30

Geliş Tarihi/Received: 13.06.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 18.11.2022

Yayın Tarihi/Printed Date: 31.12.2022

Kaynak Gösterme: Haspolat, N. K. ve Ağırkan, M. (2022). "Kariyer Danışmanlığında Yol Gösterici Unsurlar: Etik İlke ve Standartlar". *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(10) 542-555.

GİRİŞ

Kavram olarak ‐alışkanlık, töre, gelenek, görenek, karakter, adap‐ anlamına gelen etik (Pieper, 1999), neyin iyi-kötü ya da doğru-yanlış olduğuna ilişkin insan davranışlarını, ilişkilerini ve değerlerini ele alan (Remley ve Herlihy, 2014), insan hayatının gerçek amacını sorgulayan, ahlaki ve erdemli bir yaşamın unsurlarını inceleyen felsefenin bir çalışma alanıdır (Cevizci, 2002). Etik, aynı zamanda belirli bir zaman diliminde belirli bir gruptaki bireylerin birbirleriyle olan ilişkilerini değerlendirmelerini sağlayan normlar sistemidir (Kuçuradi, 2003). Etiğin bu anlamda, felsefi açıdan insan davranışlarının doğru veya yanlış olarak değerlendirilmesinin yanı sıra olması gerekenler üzerinde durduğunu (Türk PDR-DER, 2011), kültürel ahlaki değerlerden ziyade evrensel ahlaki değerlere ulaşmayı amaçlayan kılavuz ya da ilkeleri esas aldığını söylemek mümkündür (Bond, 2017).

Etik davranışlar yasalara tamamen uymanın ötesinde, toplumda yer alan davranış kurallarına uyulacağına dair güvene ve genel kabullere bağlıdır. Kabul edilebilir ve kabul edilemez davranışlarla ilgili oluşan bu topluluk anlaşması, eylemlerin belli bir düzen ve öngörülebilirlik duygusuyla gerçekleşmesini sağlar (Greenhaus ve Callanan, 2006). Etiğin bu çerçevede bir dizi alt amaçları bulunmaktadır. Bunlar; insan eylemlerini ahlaki nitelik açısından açıklamak, kişinin ahlaki bakımdan ne yapması ve nasıl bir kişi olması gerektiğine ilişkin bilinçli bir temellendirme süreci oluşturmak, ahlaki davranışın kişinin isteğinden bağımsız olarak vazgeçilmez bir özelliği olduğunu göstermek ve insanı sevmeyi öğretmek şeklindedir (Pieper, 1999). Bununla birlikte, ahlaki kuralları ve ilkeleri tanımlama, anlamlarını sorgulama, eleştirel bir şekilde analize etme, çözümlenme ve değerlendirme işlevlerinin olduğu görülmektedir (Ergene, 2004). Dolayısıyla amaçlar ve işlevler doğrultusunda insan yaşamını bu denli şekillendiren etiğin insanın tüm eylemleriyle ilişkili olduğu, diğer bir ifade ile her türlü insan ilişkisinin etiğin konusu olduğu söylenebilir (Kuçuradi, 2003).

İnsan hayatının büyük bir kısmını oluşturan meslek yaşamında da etik kural ve ilkelerden söz etmek mümkündür. Herhangi bir uğraş alanının meslek olarak kabul edilmesinde meslek etiği önemli bir kriter olarak görülmektedir. (Çetinkaya, 2018). Meslek etiği, meslek yaşamındaki davranışları belirleyen, neyin yapılacağı neyin yapılmayacağı konusunda meslek elemanlarına yol gösteren ilkeler ve standartlar şeklinde tanımlanmaktadır (Öztürk-Başpınar ve Çakıroğlu, 2012). Benzer şekilde, mesleki davranış süreçlerinde doğru ve yanlış, haklı ve haksız durumlarındaki ilkeler ve kurallar bütünü (İşgüden ve Çabuk, 2006); bir meslek grubu içinde faaliyet gösterenlerin dikkat etmeleri gereken genel kabul görmüş kural, tutum ve davranışlar (İkiz vd., 2017b); mesleki açıdan bireylerin etik ya da ahlaki problemlerle karşılaştıklarında nasıl davranmaları gerektiği yönünde yardımcı olan, yapılan hizmetin ahlaki uygunluğunu inceleyen kurallar bütünü olarak ifade edilmektedir (Eren-Gümüş ve Gümüş, 2013).

Mesleki gruplar toplumdaki etik durumların önem kazanması ile birlikte etik ilkelerini belirleme ihtiyacı duymuş, her meslek grubu kendi meslek elemanlarına yol gösterici niteliklere sahip etik standartlarını oluşturmuştur (Çetinkaya, 2015). Meslek elemanları tarafından üretilmiş olan bu standartlar mesleği icra eden her bireyi bağlamakta, onlara bir takım ödev ve sorumluluklar yüklemektedir (Sökmen ve Tarakçıoğlu, 2011). Oluşturulan etik ilke ve standartlar meslek elemanlarının topluma, mesleki kimliğe, mesleğin kolektif değerlerine, prensiplerine, temel normlarına ve beklentilerine uygun davranışlarda bulunmalarını zorunlu kılmaktadır (Herlity ve Corey, 2015). Meslek elemanlarının etik ilkeler ve standartlar gereği toplumun ihtiyaçlarını giderecek hizmetlerde bulunması, bu doğrultuda mesleğinin her yönünü çok iyi öğrenmesi, mesleki görevlerini etkili bir şekilde yerine getirmesi, hizmet alanların zarar görmesine yol açmaması ve onlara zarar vermekten kaçınması gerekmektedir (İkiz vd., 2017a). Bu noktada etik standartlar meslek elemanlarına etik olan ve olmayan eylemleri belirleme, mesleki duyarlılık kazandırma, etik ikilemlerin çözümünde rehberlik etme ve denetleme gibi faydalar sağlamaktadır (Akfert, 2012). Aynı zamanda, üyelerine mesleki hesap verebilirlik için bir kontrol mekanizması sunmaktadır (Herlity ve Corey, 2015).

Diğer hizmet alanlarında olduğu gibi psikolojik danışmanlık alanında da oluşturulan etik ilke ve standartlar, psikolojik danışmanların mesleki kimliklerini, görevlerini ve sorumluluk sınırlarını

belirlemektedir. Aynı zamanda, mesleklerini icra ederken karşılaşabilecekleri sorunlu durumlarda onlara yol gösterecek ipuçlarını içermektedir. Bununla birlikte, psikolojik danışmanlık alanında aile danışmanlığı, okul psikolojik danışmanlığı, ruh sağlığı danışmanlığı, bağımlılık danışmanlığı, rehabilitasyon danışmanlığı gibi alt hizmet alanları bulunmaktadır. Bu alt alanlardan biri de kariyer psikolojik danışmanlığı olup, kariyer danışmanlığının da benzer şekilde psikolojik danışmanlığın genel pratiğini, temel unsurlarını ve sorumluluk sınırlarını kapsayan etik ilke ve standartları bulunmaktadır (Türk PDR-DER, 2021).

1. Kariyer Danışmanlığında Etik

Kariyer psikolojik danışmanı Mesleki Yeterlik Kurumu (2017) tarafından “*okul öncesi dönemden yaşlılık dönemine kadar farklı yaşam dönemlerindeki bireylerin mesleki gelişimlerine destek olmak amacıyla bireysel ve grupla psikolojik danışma yapan; örgütlerin ve bireylerin kariyer gelişimlerini ve ihtiyaçlarını değerlendiren; işgücü piyasası ile eğitim sektörü arasındaki iş birliğini geliştiren ve kariyer araştırma-geliştirme çalışmalarını yapan nitelikli kişi*” olarak tanımlanmaktadır. Tüm bu görev ve sorumluluklarla birlikte diğer profesyonel hizmetlerde olduğu gibi kariyer danışmanlığında da dikkat edilmesi gereken etik ilke ve standartlar bulunmaktadır. Bunlardan birincisi “*danışmanın oturumlara başlarken danışanı hakkında yeterince bilgi sahibi olması*”dır. Danışma sürecinin başında danışman danışanın problem durumunun kendi yeteneklerinin ve sınırlarının dışında olduğunu fark ederse etik açıdan farklı davranması gerekmektedir (Isaacson, 1985). Örneğin, iş yerinde farklı pozisyonlarda çalışmak için kararsızlık yaşayan bir danışanın aynı zamanda obsesyonları ya da ailevi sorunları varsa danışman bu durumda kendi yeterlilikleri ölçüsünde karar vermeli; ya danışanı sevk etmeli ya da kendisini yeterli görüyorsa danışmayı devam ettirip ettiremeyeceği noktasında ikinci faktörü değerlendirmelidir. İkinci faktör ise “*danışmanın danışma sürecinde ihtiyaç duyabileceği test, envanter ya da donanımın, danışma için yeterli zamanının ya da danışanın gerekli motivasyon ve ilgisinin olup olmadığına ilişkin koşulların değerlendirilmesi*”dir. Etik ilkelerdeki üçüncü faktör ise “*danışma süreci başlamadan önce danışmanın kişisel özelliklerini değerlendirerek danışana yardımcı olup olamayacağına karar vermesi*”dir. Danışanın tutum, davranış, dil, kişisel görünümü gibi özellikleri danışmanı negatif etkileyebilmektedir (Isaacson, 1985). Bu durumda danışma süreci, ücret ya da duygusal bağlılık nedeniyle oturumların uzatılması, karşıt aktarımın olup olmadığı, danışanın bağımsızlığının desteklenip desteklenmediği etik açıdan değerlendirmelidir. Bununla birlikte, kariyer danışmanlığı süreci içerisinde etik ilke ve standartlar başlığı altında yetkinlik, ölçme değerlendirme ve farklılıklara saygı vb. faktörlerin olduğu göze çarpmaktadır. Bu faktörler kariyer danışmanlığı alanında hizmet veren kurum ve kuruluşların etik kuralları içerisinde danışmanlık ilişkisi adı altında ayrıca yer almaktadır.

1.1. Kariyer Danışmanlığı Alanındaki Ulusal ve Uluslararası Derneklerin Etik Standartları

Kariyer danışmanlığı alanlarında hizmet sunan danışmaların birçoğu mesleki örgütlere üye olarak hizmet sunmaktadır. Bu kuruluş ya da derneklerde danışmanlık hizmetlerindeki meslek çalışanların yetkinlik sınırlarının, danışma sürecindeki ilişkilerin, yasal sınırların ve etik ilkelerin oluşturulan etik komisyonlar tarafından yazılı belge haline getirildiği görülmektedir. Aynı zamanda, ilgili standartların değişen yasalar, danışan özellikleri, psikoloji alanındaki gelişmelerle birlikte çağın gerekleri doğrultusunda güncellendiği göze çarpmaktadır. Psikolojik danışma ve kariyer danışmanlığı alanında hizmet veren ve uluslararası düzeyde tanınan saygın derneklerin etik standartları şu şekildedir:

1.1.1 İngiliz Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Derneği (BACP)'nin Etik Standartları

İngiliz Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Derneği (British Association for Counselling and Psychotherapy) tarafından 2018 yılında güncellenen “Danışmanlık Meslekleri İçin Etik Çerçeve” (Ethical Framework for the Counselling Professions) adlı yayında üyeler için etik ilkeler, değerler ve iyi bir danışma uygulamasının standartları ele alınmıştır. Yayınlanan bu etik ilkeler, üyelerinin uygulamalarında profesyonel kararlar almaları için referans noktası olma

niteliğindedir. Yayında, danışanlar ile çalışmaya başlamadan önce etik çerçevenin okunmasının gelecekte oluşabilecek problemlerin önüne geçmesi bakımından önemli olduğu belirtilmiş, etik çerçeveye uyulmamasının dernek üyeleri için bir risk oluşturabileceği ifade edilmiştir. Buna karşın, etik beyanda bulunmanın sürekli değişen ve belirsizliklerle dolu çalışma şartlarında profesyonel yargılar oluşturma zorluğunu ortadan kaldırmadığı dile getirilmiştir (BACP, 2018).

BACP tarafından çerçevelendirilen etik standartlar değerler, ilkeler ve kişisel ahlaki niteliklerle temellendirilmiştir (BACP, 2018). Özellikle, değerler etik taahhütleri ifade etmenin bir yolu olarak ele alınmış, etik standartlar başlığı altında sıralanan maddeler temel değerler olarak ifade edilmiştir (Tablo 1);

Tablo 1. İngiliz Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Derneği (BACP)'nin Etik Standartları

İnsan Haklarına ve Onuruna Saygı Duymak
Sıkıntı ve Acı Veren Belirtilerin Hafifletilmesi
İnsanların Mutluluğunu Artırmak ve Yeteneklerini Geliştirmek
İnsanlar Arasındaki İlişkilerin Niteliğini Geliştirmek
Esneklik ve Etkinliği Arttırmak
Kişisel ve Kültürel Çerçeve için Anlamlı Olan Benlik Duygusunu Sağlamak
Yaşam Deneyimini ve Kültür Çeşitliliğini Takdir Etmek
Danışanların Güvenliğini Sağlamak
Danışan-Danışman İlişkisindeki Bütünlüğünü Sağlamak
Mesleki Bilginin Uygulanmasını ve Niteliğini Geliştirmek
Uygun ve Yeterli Hizmet Sunmak için Çaba Göstermek

İngiliz Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Derneği (BACP) tarafından yayınlanan etik ilkelerin aynı zamanda önemli etik sorumlulukları da beraberinde getirdiği ifade edilmektedir (BACP, 2018). BACP (2018) tarafından yayımlanan altı temel etik sorumluluk şu şekildedir (Tablo 2);

Tablo 2. İngiliz Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Derneği (BACP) Altı Temel Etik Sorumluluk

Güvenilir Olmak (Being Trustworthy): Danışmana Duyulan Güven
Özerklik (Autonomy): Danışanın Kendi Kendini Yönetme Hakkına Saygı
Fayda (Beneficence): Danışan Mutluluğuna İlişkin İlerlemeyi Sağlama Taahhüdü
Zararsızlık (Non-Maleficence): Danışana Zararlı Olmama Taahhüdü
Adalet (Justice): Tüm Danışanlara Uygun ve Yansız Bir Şekilde Hizmetlerin Sağlanması
Özsaygı (Self-Respect): Danışmanların Kendini Tanınması ve Bütünlüğünü Geliştirmesi

Dernek tarafından etik ilkelere ve değerlere bağlı olarak ele alınan son dayanak noktası ise kişisel ahlaki niteliklerdir. Kişisel ahlaki nitelikler, çevre ve diğerleri ile kurulan ilişkiyi şekillendiren içselleştirilmiş değerler olup, danışmanın kişisel ve profesyonel ahlaki niteliklerinin birbiri ile uyumlu olmasını, danışma ilişkisinin bütünlüğünü ve esnekliğini arttırabilmektedir (BACP, 2018). BACP (2018) tarafından sıralanan kişisel ahlaki nitelikler şu şekildedir (Tablo 3);

Tablo 3. İngiliz Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Derneği (BACP) Kişisel Ahlaki Nitelikler

Açıklık	Önem
Cesaret	Bilgelik
Empati	Özenli ve Dikkatli Olma
Adil Olma	Kimlik (Benlik Algısı)
Alçakgönüllülük	Esneklik
Dürüstlük	Saygı
	Samimiyet (İçtenlik)

1.1.2. Amerikan Psikolojik Danışma Derneği (ACA)'nin ve Ulusal Kariyer Gelişimi Derneği (NCDA)'nin Etik Kuralları

Kendisine bağlı 19 alt kuruluş ve 56 şube ile 50 farklı ülkede profesyonel danışmanlık hizmeti sunan Amerikan Psikolojik Danışma Derneği (ACA), psikolojik danışmanlık alanında önemli ve köklü kurumlardan birisi olarak uzun yıllardır hizmet vermektedir. 1952 yılında dört farklı danışmanlık derneğinin bir araya gelmesi sonucu APGA (American Personnel and Guidance Association) adıyla kurulan dernek, 1992 yılında isim değiştirerek ACA (American Counseling Association) adını almıştır (www.counseling.org). Derneğin kuruluşunda yer alan dört dernekten biri olan Ulusal Kariyer Gelişimi Derneği (NCDA) ise, Amerikan Psikolojik Danışma Derneği (ACA)'nın etik ilkelerine ve kurallarına büyük oranda bağlılık göstererek kariyer danışmanlığı alanında faaliyet göstermektedir.

ACA tarafından etik ilke ve kurallar konusunda en son güncelleme “ACA Code of Ethics” revizyonu ile yapılmış (ACA, 2014), 2015 yılında etik kurallara paralel olarak şekilde “ACA Ethical Standards Casebook” yayını da revize edilmiştir. ACA tarafından revize edilen bu yayın etik kuralların felsefesini anlama, kurallara ilişkin detayları fark edebilme ve örnek olaylar sunma konularında bilgiler sağladığı için etik kuralların geniş bir açıklaması olma niteliğindedir. Herlihy ve Corey (2015)'e göre etik kuralların her birinin temel bir işlevi bulunmaktadır. Bunlar; ACA üyelerini etik davranış hakkında eğitmek, danışmanlık uygulamaları için rehberlik sağlamak, mesleki hesap verebilirlik için bir mekanizma oluşturmak ve danışma hizmeti alanları korumak şeklinde sıralanmaktadır. ACA (2014) tarafından yayınlanan temel mesleki değerler şu şekildedir (Tablo 4);

Tablo 4. Amerikan Psikolojik Danışma Derneği (ACA) Temel Mesleki Değerler

Yaşam Boyu İnsani Gelişimi Arttırmak
Sosyal ve Kültürel Bağlamda İnsan Değerini, Onurunu, Potansiyelini ve Eşsizliğini Desteklemek için Farklılıklara Saygı Duymak, Çok Kültürlü Bir Yaklaşımı Benimsemek
Sosyal Adaleti Teşvik Etmek
Danışman Danışan İlişkisinin Bütünlüğünü Korumak
Uygulamaları Yetkin ve Etik Kurallara Uyarak Gerçekleştirmek
Yaşam Boyu İnsani Gelişimi Arttırmak

ACA tarafından yayınlanan mesleki değerler etik ilkeler, davranışlar ve etik karar verme süreçleri için kavramsal bir temel oluşturmakla birlikte (Herlihy ve Corey, 2015), psikolojik danışma uygulamalarında olması gereken temel altı ilke şu şekildedir (Tablo 5);

Tablo 5. Amerikan Psikolojik Danışma Derneği (ACA) Altı Temel İlke

Özerklik (Autonomy)
Zararsızlık (Non-maleficence)
Fayda (Beneficence)
Adalet (Justice)
Sadakət (Fidelity)
Dürüstlük (Veracity)

Özerklik (Autonomy); bağımsızlığa ve özgür iradeye karşılık gelmektedir. Bu ilkenin altında danışanların seçimlerine ve kendi yaşamlarını kontrollerine saygı duyulması yatmaktadır. Ayrıca danışanların bağımlılıklarını azaltarak bağımsız kararlar vermelerini desteklemek etik bir yükümlülüktür.

Zararsızlık (Non-maleficence); danışanlara zarar verecek bir davranıştan ya da uygulamadan kaçınmak anlamına gelmektedir. Örneğin iş görüşmelerinde ya da mülakatlarda heyecana

kapılan bir danışan ile çalışırken maruz bırakma yöntemini ve basamaklarını çok iyi bilmeden bu teknikleri kullanmak kaygıyı tersi yönde arttırabilir ve danışana zarar verebilir.

Fayda (Beneficence); bireyin ve toplumun iyiliği için çalışmak, danışanların kültürel bağlamlarında ruh sağlıklarını ve iyilik hallerini aktif olarak teşvik etmek anlamına gelmektedir.

Adalet (Justice); hizmet kalitesi, zaman ve kaynak ayırma, ücretlerin belirlenmesi ve danışmanlık hizmetlerine erişim gibi faktörlerin dikkate alınmasını içermektedir. Örneğin İş-Kur'da iş ve meslek danışmanlığı yapan bir danışmanın iş ziyaretleri sırasında tanıştığı firmanın insan kaynakları sorumlusuna iş arayan kendi yakını için öneride bulunması bu ilkenin ihlal edildiğini anlamına gelebilir.

Sadakat (Fidelity); danışmanların danışanlarına saygı göstermesi ve umut verirken dürüst olmaları anlamına gelmektedir. Ayrıca danışanlarla güvenli ve terapötik bir iklim oluşturarak onları aldatmak ve istismar etmekten kaçınmaya özen göstermelerini içermektedir.

Dürüstlük (Veracity); danışmanların profesyonel çalışmalarında samimi olmaları anlamına gelmektedir. Danışmanlar için güven ortamı gerek danışma ilişkisi gerekse de diğer profesyonel ilişkiler için çok önemli bir unsurdur.

1.1.3 Ulusal Kariyer Geliştirme Derneği (NCDA) Etik Kodlar

1913 yılında Ulusal Mesleki Rehberlik Derneği (NVGA) adıyla kurulan dernek, 1985 yılında isim değişikliğine giderek Ulusal Kariyer Geliştirme Derneği (NCDA) adını almıştır. Amerikan Danışma Derneği (ACA)'nin kurucu bir üyesi olan dernek, kariyer danışmanlığı alanında ACA ile iş birliği içerisinde faaliyet göstermektedir. Dernek aynı zamanda, kariyer gelişimi ile ilgilenen kamu kuruluşları ve kariyer gelişimi uzmanları için programlar ve eğitimlerin sağlanması, mesleki gelişim faaliyetleri, yayınlar, araştırma, genel bilgiler, mesleki standartlar, etik ilkeler ve kodlar olmak üzere birtakım hizmetler sunmaktadır (www.ncda.org).

NCDA tarafından kariyer uzmanları için bir rehber kaynak olarak hazırlanan etik kodlar, çok çeşitli ortam ve koşullara uygulanabilecek bir dizi prensiplerle birlikte dokuz alt başlık altında sıralanmıştır (NCDA, 2015). Bununla birlikte, sunulan etik kodlar uzmanlara geniş bir çerçeve sunsa da uygulamalarda karşılaşılabilecek bütün durumları kapsayacak nitelikte değildir. NCDA (2015) tarafından hazırlanan etik kodlar şu şekildedir (Tablo 6);

Tablo 6. Ulusal Kariyer Geliştirme Derneği (NCDA) Etik Kodlar

Bölüm A Danışmanlık İlişkisi	Kariyer uzmanları, danışanlarının çıkarlarını ve refahını destekleyen, sağlıklı ilişkilerin oluşumunu sağlayan gelişimlere ve dönüşümlere olanak sağlamalıdır. Güven, profesyonel ilişkinin temel taşıdır ve kariyer uzmanları danışanlarının gizlilik ve mahremiyet haklarını korumakla yükümlüdür. Kariyer uzmanları aktif olarak hizmet ettikleri bireylerin çeşitli kültürel yapılarını anlamaya çalışmalıdır. Bununla birlikte kariyer uzmanları kendi kültürel benliklerinin, değerlerinin ve inançlarının da profesyonel ilişkiyi nasıl etkilediğinin farkında olmalıdır. Kariyer uzmanları ayrıca, mesleki uygulamalarının bir kısmında maddi anlamda geri dönüşü olmayan ya da az olan hizmetler yoluyla topluma katkıda bulunmalıdır.
Bölüm B Mahremiyet, Ayrıcalıklı İletişim ve Gizlilik	Kariyer uzmanları güvenin profesyonel ilişkinin temeli olduğunun farkında olarak danışanlarıyla iş birliği oluşturmak, onların güvenlerini kazanmak ve uygun sınırları kurup sürdürmek için çalışmalıdır. Bu iş birliği içerisinde ayrıca danışanlarına gizlilik koşullarını yetkin bir şekilde aktarmalıdır.
Bölüm C Profesyonel Sorumluluk	Kariyer uzmanları toplumla ve alandaki diğer uzmanlarla açık, dürüst ve doğru bir iletişim sağlamalıdır. Mesleki ve kişisel yetkinlik sınırları içinde ayırım gözetmeyen bir şekilde çalışmakla birlikte, NCDA'nın etik kurallarına uymakla yükümlüdür. Kariyer hizmetlerinin geliştirilmesini ve iyileştirilmesini destekleyen yerel ve ulusal derneklere aktif olarak katılmalıdır. Bireysel, kurumsal ve toplumsal düzeylerde toplulukların yaşam kalitesini artıran hizmetlerin sağlanmasına, potansiyel engellerin ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmalıdır. Uygulamalarında ve araştırma yöntemlerine dayanan mesleki uygulamalarında topluma karşı sorumludur.
Bölüm D Diğer Profesyonellerle İlişkiler	Kariyer uzmanları, meslektaşları ile olan etkileşimlerinin kalitesinin danışanlarına sundukları hizmetin kalitesini etkileyebileceğinin farkındadır. Uzmanlık alanlarıyla ortak ve ortak olmayan meslektaşları hakkında bilgi sahibi olmaya çalışmalıdır. Danışanlarına sundukları hizmetleri geliştirebilmek için meslektaşları ile olumlu çalışma ilişkileri

	geliştirmelidir. Sadece mesleki yeterlilik ve yetkinlikleri kapsamında bireylere, gruplara veya kurumlara koçluk ve/veya danışmanlık hizmeti sunulmalıdır.
Bölüm E Değerlendirme, Karar Verme ve Yorumlama	Kariyer uzmanları, değerlendirme araçlarını danışanın kişisel ve kültürel özelliklerini dikkate alarak kariyer hizmetlerinin bir parçası olarak kullanmalıdır. Uygun kariyer, eğitim ve psikolojik değerlendirme araçları geliştirerek danışanlarının refahını desteklemelidir.
Bölüm F Kariyer Hizmetlerini Online Sağlama, Teknoloji ve Sosyal Medya	Kariyer uzmanları, mesleğin gelişen koşullarını dikkate alarak teknolojinin ve/veya sosyal medyanın kullanılmasına ve bu tür kaynakların danışanlarına daha iyi hizmet verebilmek için nasıl kullanılabileceği konusunda bilgi sahibi olmaya çalışmalıdır. Gerekli teknik ve mesleki yetkinlikleri geliştirmek için periyodik eğitimin gerekli olduğunu kabul ederek bu kaynaklar hakkında bilgi sahibi olmaya çalışmalıdır. Çevrimiçi kariyer hizmetlerinin sunulması, teknoloji ve/veya sosyal medyanın kullanılması, şeffaflığın sağlanması, gizliliğin ve veri güvenliğinin korunması için yasal ve etik gereklilikleri karşılamalıdır.
Bölüm G Denetim, Eğitim ve Öğretim	Kariyer uzmanları anlamlı ve saygın profesyonel bir ilişki içerisinde süpervizörleri ve öğrencileri ile uygun sınırlar oluşturmalıdır. Çalışmalarında kuramsal ve pedagojik temellere sahip olmalı; diğer kariyer uzmanlarının, öğrencilerinin ve süpervizörlerinin değerlendirmelerinde adil, doğru ve dürüst olmayı amaçlamamalıdır.
Bölüm H Araştırma ve Yayın	Kariyer uzmanları mesleğin bilgi tabanına katkıda bulunmalı, araştırma yapmalı, daha sağlıklı ve daha adil bir toplumu oluşturan koşulların belirlenebilmesi için aktif rol almalıdır. İmkanlar dahilinde diğer araştırmacıların çabalarını desteklemelidir. Araştırma tasarlarırken ve uygularken önyargılarının farkında olmalı ve farklılıklara saygı göstermelidir.
Bölüm I Etik Sorunların Çözümü	Kariyer uzmanları, mesleki çalışmalarının yürütülmesinde yasal, etik ve ahlaki bir şekilde davranmalıdır. Profesyonellik çerçevesinde danışanlarını koruma ve güven oluşturma çabasında olmalıdır. Diğer meslek profesyonellerini aynı standartlarda buluşturmak ve bu standartların güvenceye alınmasını sağlamak için uygun önlemleri almaya istekli olmalıdır. Gerekliğinde etik ikilemleri çözmek için ilgili tüm taraflarla doğrudan ve açık bir iletişim kurmalıdır. Etiği günlük yaşamlarına da dahil etmeli, mesleki etik ve yasal konularla ilgili güncel gelişmeleri takip etmeli, sürekli öğrenme ve gelişim sürecinde olmalıdır.

1.1.4 Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği (Türk PDR-DER)'nin Etik Standartları/Kodları

1989 yılında "Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği" adıyla kurulan dernek, 1998 yılında isim değiştirilerek "Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği" adını almıştır. Derneğin psikolojik danışma ve rehberlik alanındaki meslek elemanları arasında birlik, beraberlik ve mesleki dayanışmayı sağlamak, üyelerinin haklarını korumak ve savunmak, sosyal, bilimsel, mesleki ve kültürel yönden gelişmelerine yardım etmek ve psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin Türkiye'deki gelişimini sağlamak gibi bir dizi amacı bulunmaktadır (www.pdr.org.tr). Bununla birlikte, diğer derneklerde olduğu gibi danışmanlık hizmetlerinin yürütülmesinde üyelerine yol gösterecek nitelikte etik kurallar sunmaktadır.

Dernek tarafından sunulan etik kuralların ilki, bünyesinde yer alan "Etik Kurallar Komisyonu" tarafından 1995 yılında yayınlanan "Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanında Çalışanlar İçin Etik Kurallar" adlı yayındır. APA (American Psychology Association) ve ACA (American Counseling Association)'nın çalışmalarının referans alındığı bu yayın alandaki değişim ve gelişmeler sonucunda ilk olarak 2006 yılında revize edilmiştir (Türk PDR-DER, 2011). İlgili yayında psikolojik danışmanların benimsemeleri gereken temel ilkeler; *yetkinlik, dürüstlük, duyarlı ve saygılı olma, bireysel ve kültürel farklılıklara duyarlılık, toplumsal sorumluluk ve mesleki ve bilimsel sorumluluk* olmak üzere altı başlık halinde sıralanmıştır. Bununla birlikte, genel standartlar, psikolojik danışma ilkeleri, ölçme ve değerlendirme, araştırma ve yayın, konsültasyon, mesleğe hazırlık, özel çalışma ve personel yönetimi başlıkları altında standartlar oluşturulmuştur (Türk PDR-DER, 2011). İlgili yayından sonra dernek tarafından 2021 yılında güncelleme çalışmasına gidilmiş, uluslararası ve çok kültürlülük normlarını içeren, dünyadaki diğer etik kodlar ile uyumlu üç boyuttan ve on maddeden oluşan "3B10M Modeli" geliştirilmiştir (Türk PDR-DER, 2021). Geliştirilen bu modelde birinci boyut "nitelik" boyutu olup, etkili bir psikolojik danışmanın sahip olması gereken on temel nitelik belirlenmiştir. İkinci boyut "değer" boyutu olup, psikolojik danışmanlık hizmetinin sahip olması gereken on temel değere yer verilmiştir. Üçüncü boyut ise "etik kodlar" boyutu olup, psikolojik danışmanların uyması gereken on temel etik ilke sıralanmıştır (Tablo 7).

Tablo 7. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği (Türk PDR-DER) Etik Kodları

Mesleki Sorumluluk ve Denetim	Psikolojik danışmanlık mesleğinin gerektirdiği sorumluluk bilinci ile etik kuralları bilmek ve uymak, mesleğin gerektirdiği yeterlilikleri ve mesleki standartları yükseltmeye çalışmak.
Gizlilik ve Kayıtların Saklanması	Etik ikilem ve problem yaşanmaması için danışmana ön görüşmede hangi bilgilerin ne zaman, nasıl ve kiminle paylaşılacağını açıklamak; kültürel farklılıkları dikkate almak, ihtiyaç durumunda kullanılmak üzere kayıtları saklı tutmak.
Psikolojik Danışma İlişkisi	Psikolojik danışmanlık ilişkisinde yasal ve etik düzenlemelere uymak. Danışanın zarar görme ihtimalini azaltmak, aynı zamanda danışmanın mesleğini ve kariyerini korumasına yardımcı olmak.
Çoklu İlişkiler ve Sınırlar	Psikolojik danışman rolünden başka rollere girmemek ve sınır aşımı oluşturacak ilişkilerden uzak durmak.
Eğitim, Öğretim ve Süpervizyon	Nitelikli meslek elemanlarının yetiştirilmesi için kazandırılması gereken mesleki bilgi ve becerilerle etik ilke ve değerleri harmanlamak.
Ölçme, Değerlendirme ve Yorumlama	Ölçme, değerlendirme ve yorumlama sürecini hassas, duyarlı, objektif, titiz ve profesyonel bir şekilde yürütmek.
Araştırma ve Yayın Yapma	Bilimsel etkinliği planlamak ve uygulamak, etik sorumlulukları dikkate almak. Bilimsel bütünlük, ortak yazarlık, finansman şeffaflığı, sonuçların sunumu ve yayınlanması gibi etik konuları dikkate almak.
Çevrimiçi Psikolojik Danışma, Teknoloji ve Sosyal Medya	Danışana ve danışmana ait bilgilerin güvenliği, paylaşımı ve aktarımındaki riskleri danışana açıklamak. Çevrimiçi yardım amaçlı yazılımlar ve gerekli donanımlar hakkında bilgi sahibi olmak. Çevrimiçi danışma için onam almak.
Psikolojik Danışmada Etik İkilemlerin Değerlendirilmesi	Etik ikilem durumunda etik karar verme modellerini ve etik karar verme listesini uygulamak. Etik ihtiyaçların değerlendirilmesindeki genel prensipleri ve etik ikilem durumlarını bilmek ve değerlendirmek.
Alt Alanlar	Bu kısımda aile, bağımlılık, kariyer, okul psikolojik danışmanlığına özgü etik kodlarla ilgili öneriler sunulmuştur.

Dernek tarafından revize edilen etik ilkelere bakıldığında NCDA (2015) ve Mesleki Yeterlik Kurumu (2017) tarafından belirtilen etik ilkelere bağlı kalınarak oluşturulduğu görülmektedir. Etik ilkeler incelendiğinde ise, genel sorumluluklar, eğitim ve yeterlilikler, yeni beceriler geliştirme, mesleki-toplumsal sorumluluklar ve sınırlar, meslektaşlarla ve diğer profesyonellerle ilişkiler, süpervizyon ve konsültasyon başlıklarının yer aldığı göze çarpmaktadır (Türk PDR-DER, 2021).

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye’de kariyer psikolojik danışmanlığı hizmetlerine duyulan ihtiyacın önemli ölçüde arttığı; yakın geçmişte yaşanan pandemi, küreselleşme, ekonomik kriz vb. koşullar ile birlikte gelecekte yaşanabilecek benzer gelişmelerden dolayı giderek artacağı ön görülmektedir. Nitekim kariyer danışmanlığı alanında hizmet veren kuruluşların yakın dönemde paylaştıkları istatistikî veriler bu düşüncüyü destekler niteliktedir. İŞKUR verilerine göre 2022 yılı Ocak ayında İŞKUR’a kayıtlı işsiz sayısı bir önceki yılın Ocak ayına göre yaklaşık % 9,2 artış göstererek 3.184.738 kişi olmuştur. Bununla birlikte, 2022 Ocak ayında iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri kapsamında iş arayanlarla yapılan bireysel görüşmelerin sayısı bir önceki yılın Ocak ayına göre yaklaşık % 44,3 artış göstererek 238.063 olmuştur (İŞKUR, 2022). Mevcut tablodan hareketle, özellikle danışanın kariyer gelişimindeki özerkliğine saygı göstermek, uygun kariyer gelişimi müdahalelerini seçmek ve uygulamak, eğitim sektörü ve iş gücü piyasası arasında iş birliğini geliştirmek, danışana iş gücü piyasasının beklentilerine göre bilgilendirme yapmak ve yönlendirmek gibi hizmetlerinin yakın dönemde oldukça önem kazandığı görülmektedir. Bu durumda sunulacak kariyer danışmanlığı uygulamalarının niteliği ön plana çıkmakta, kariyer psikolojik danışmanlarının mesleki yeterliliğe sahip olmalarının yanı sıra etik ilkelere ve standartlara uygun davranmaları beklenmektedir.

Psikolojik danışma ve kariyer danışmanlığı alanında hizmet veren ve uluslararası düzeyde tanınan saygın derneklere bakıldığında İngiliz Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Derneği (BACP), Amerikan Psikolojik Danışma Derneği (ACA) ve Ulusal Kariyer Gelişimi Derneği (NCDA) gibi kuruluşların ön plana çıktığı görülmektedir. Türkiye’de ise Türk PDR-DER ile birlikte Türk Psikologlar Derneği’nin ve özellikle kariyer danışmanlığı alanında hizmet veren ve bünyesinde binlerce iş ve meslek danışmanı barındıran İŞKUR’un yer aldığı görülmektedir. Bununla birlikte, yurt içi (Türk PDR-DER) ve yurt dışı (ACA, BACP, NCDA) derneklerin değişen yaşam koşulları,

gelişen teknolojik ve bilimsel ilerlemeleri göz önünde bulundurarak hemen hemen her on yılda bir etik ilke ve standartlarını revize ettikleri görülmektedir.

Kariyer psikolojik danışma hizmetinin terapötik ilişki içerip içermesine bakılmaksızın etik ilkelere tabi olduğu; etik ilkelere uygun davranmanın danışanları, danışmanları ve toplumu koruyacağı dile getirilmektedir (Çetinkaya-Yıldız, 2021). Etik ilkeler çok kültürlülük, göç, azınlıklar ve pandemi gibi zamana özgü değişimler ile birlikte çevrimiçi danışma gibi teknolojik gelişimlerden dolayı sürekli bir dönüşüm içerisinde. Bu değişim ve dönüşüm, genel etik çerçeveye bağlı olan kariyer danışmanlığı alanındaki etik ilke ve standartların da değişimine yol açmaktadır. Etik ilkeler ve standartlarla ilgili yurt dışı ve yurt içi kuruluşların yayımladıkları kaynaklara bakıldığında ise genel olarak her kuruluşun benzer temel etik ilkeleri benimsediği ve bu ilkeler doğrultusunda yine benzer etik kuralları oluşturduğu görülmektedir. Özellikle, danışmanlık ilişkilerindeki sınırlar, gizlilik, testlerin kullanılması, profesyonel sorumluluk, yetkinlik, etik sorunların çözümü, araştırma-yayın konuları bunların en belirgin olanları arasında yer almaktadır.

Çağdaş danışmanlık uygulamalarının yakın geçmişte, özellikle 21. yy' da değişen demografik ve sosyal dinamiklerden etkilendiği göze çarpmaktadır. Bu önemli değişimlerden biri de danışmanlık hizmetini alan bireylerin geçmişe kıyasla daha geniş bir sosyokültürel çevreden olmaları, toplumun farklı katmanlarında yer almalarıdır. Kariyer psikolojik danışmanlığının gelişmeye başladığı ilk yıllara bakıldığında, uygulamadaki odağın daha çok beyaz ırkın orta sınıf sosyoekonomik düzeyinde yer alan erkekler olduğu görülmektedir. Sonraki yıllarda ise değişen toplumsal koşullarla birlikte uygulamaların kadınları ve azınlıkları (farklı etnik köken, cinsel yönelim, inanç, engel durumları) da kapsayacak şekilde genişlediği göze çarpmaktadır (Chung, 2003). Danışma uygulamalarında "çok kültürlülük" başlığı adı altında ele alınan bu durum, danışmanların danışmanlık hizmetini sundukları danışanlarına karşı tutum ve davranışlarında belirli hassasiyetleri de beraberinde getirmektedir. Farklılıklara saygı duymak, koşulsuz saygı, koşulsuz kabul temelli bu hassasiyetler ayrıca etik ilkeler ve standartlar çerçevesinde ele alınmakta, kariyer danışmanlığına yönelik faaliyet gösteren ulusal ve uluslararası derneklerin etik kod ve standartlarında (ACA, 2015; BACP, 2018; NCDA, 2015; Türk PDR-DER, 2021) yer almaktadır. Dolayısıyla, değişen yaşam koşulları içerisinde gelecekte de toplumsal çeşitlilik üzerinde vurgunun artacağı, kariyer danışmanlığında etik ilkeler ve standartlar açısından önemini koruyacağı düşünülmektedir.

Kariyer danışmanlığı uygulamalarındaki bir diğer değişim, danışmanlık adı altında sunulan hizmetlerin giderek çevrimiçi platforma doğru taşınmasıdır. Özellikle yakın dönemde deneyimlenen COVID-19 pandemisi koşulları yüz yüze danışmanlık hizmetinin her zaman mümkün olamayacağını göstermiştir. Dolayısıyla, diğer hizmet alanlarında olduğu gibi danışmanlık hizmetlerindeki ihtiyaç ve süreklilik göz önüne alındığında çevrimiçi temelli uygulamaların kariyer danışmanlığına entegrasyonunun kaçınılmaz bir durum olacağı ön görülebilir. Nitekim Corey vd. (2011)'e göre diğer psikolojik danışma hizmetlerine kıyasla kariyer danışmanlığındaki bilgi toplama ve bilgiyi işleme süreçleri çevrimiçi temelli uygulamalara daha uygun görünmektedir. Bununla birlikte, söz konusu dönüşümün gerçekleşmesinde kariyer danışmanlığı hizmetinin uygulama koşullarının da etkili olduğu söylenebilir. Çevrimiçi uygulamaların hizmet kalitesi her ne kadar güncel bir tartışma konusu olsa da çevrimiçi danışmanlık hizmetlerinde ortaya çıkan etik koşullar üzerinde durulması gereken önemli bir husustur. Yüz yüze uygulamaların gerektirdiği etik ilke ve standartlarla birlikte çevrimiçi uygulamaların özelliğinden kaynaklanan koşullar yeni etik ilkelerin ele alınmasına neden olmaktadır. Sampson ve Makela (2014) kariyer psikolojik danışma uygulamalarında çevrimiçi uygulamaların neden olabileceği etik sorunları sosyal eşitlik (teknolojiye erişim, dijital okuryazarlık), kaynak konuları (ölçme araçlarının kalitesi, testlerin yorumlanması) ve hizmet konuları (gizlilik, mahremiyet, program güvenliği, etkileşim, sosyal medya kullanımı) olmak üzere üç başlık altında ele almışlardır. Buna göre, özellikle teknolojik altyapı ve kullanımıyla ilgili sınırlılıklarla birlikte görüşmelerin dijital platformlardaki güvenilirliği etik ilke ve standartlar açısından ele alınması gereken yeni başlıklardır. Dolayısıyla, kariyer danışmanlarının çevrimiçi uygulama koşullarından kaynaklı bu riskleri göz önünde bulundurmaları, ilgili önlemleri alarak kendi yetki ve sınırlılıkları içerisinde hareket etmeleri

danışma hizmetlerinin kalitesi açısından son derece önemlidir.

Mevcut değişimler her ne kadar kariyer danışmanlığındaki etik koşulları tarihsel süreçte şekillendirse de danışmanlık hizmetlerinin dinamik yapısı gelecekte belirli dönüşümleri de beraberinde getirecektir. Bu durumda kariyer psikolojik danışmanları gelecekte yer alacak uygulamaların, yürürlüğe girecek yeni yasa ve yönetmeliklerin meydana getireceği etik koşullara karşı hazırlıklı olmaları gerekmektedir. Türkiye’de özellikle danışmanlık hizmeti açısından yakın dönemde oldukça geniş bir yer tutan “Ruh Sağlığı Yasası” bu duruma örnek olarak gösterebilir. İlgili yasanın mesleki etik konusunun önemli sorunlardan biri olan alan dışı uygulamaların önüne geçilmesini sağlamasının yanı sıra, danışmanlık hizmetlerinde etik standart ve ilkeleri kapsayan yasal bir zemin oluşturması beklenmektedir. Dolayısıyla, kariyer danışmanlığı hizmeti sunan uzmanların ilgili yasal düzenlemeleri, etik ilkeler ve standartlar temelindeki güncellemeleri takip etmeleri gelecekte oluşabilecek etik problemlerin önlenmesi açısından önemli görülmektedir.

Özetle, yakın geçmişte meydana gelen çalışma hayatındaki ve toplumsal alandaki değişimlerle ve gelişmelerle birlikte kariyer danışmanlığı hizmetlerinin önem kazandığı; mevcut ihtiyacın yakın gelecekte de giderek artacağı görülmektedir. Özellikle meslek elemanlarından beklenen niteliklerdeki değişimlerin yanı sıra, hizmet alan bireylerdeki çeşitlilik, değişen yaşam koşullarındaki alternatif uygulamalar vb. koşulların etik ilke ve standartları daha fazla ön plana çıkarması beklenmektedir. Aynı zamanda çok kültürlülüğe olan vurgunun, artan çevrimiçi uygulamaların, gelecekte yürürlüğe girecek yeni kural, yasa, yönetmeliklerin, ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından yapılacak güncellemelerin etik ilke ve standartlarla ilgili çerçeveyi şekillendireceği beklenmektedir. Bu noktada kariyer danışmanlığı uzmanlarının ilgili gelişmeleri takip etmeleri ve kendilerini güncellemeleri mesleki gelişimleri ve sunacakları danışmanlık hizmetlerinin niteliği açısından önemlidir.

KAYNAKÇA

ACA (2014). ACA Code of Ethics: as Approved by The ACA Governing Council, <https://www.counseling.org/docs/default-source/default-document-library/2014-code-of-ethics-finaladdress.pdf>

ACA (2022). Our History, <https://www.counseling.org>, 03.02.2022.

Akfert, S. K. (2012). “Farklı Kurumlarda Çalışan Psikolojik Danışmanların Yaşadıkları Etik İkilemler ile Bu İkilemler Karşısındaki Tutum ve Davranışları”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (3), 1791-1812. <https://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/pdfViewer/index.xhtml?uld>

BACP (2018). Ethical Framework for Good Practice in Counselling and Psychotherapy, <https://www.bacp.co.uk/media/3103/bacp-ethical-framework-for-the-counselling-professions-2018.pdf>

Bond, T. (2017). Psikolojik Danışmanlıkta Etik ve Yasal Konular, Çev. Binnur Y., Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Cevizci, A. (2002). *Etiğe Giriş*. İstanbul: Paradigma Yayıncılık.

Chung, Y. B. (2003). “Career Counseling with Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgendered Persons: The Next Decade”, *The Career Development Quarterly*, 52 (1), 78-86. <https://doi.org/10.1002/j.2161-0045.2003.tb00630.x>

Corey, G., Corey, M. S., Corey, C., & Callanan, P. (2014). *Issues and Ethics in The Helping Professions, Updated with 2014 ACA Codes*. Boston: Cengage Learning.

- Çetinkaya, R. S. (2015). *Psikolojik Danışmanlıkta Meslek Etiği ve Yasal Konular*. Bursa: Aktüel Yayınları.
- Çetinkaya, R. S. (2018). "Meslek Etiği Eğitimine Pozitif Bir Yaklaşım: Kültürleştirme Modeli", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (45), 74-87. <https://doi.org/10.21764/mauefd.329778>
- Çetinkaya-Yıldız, E. (2021). Kariyer Psikolojik Danışması ve Etik, K. Öztemel (Edt.) içinde, *Vaka Örnekleriyle Kariyer Rehberliği ve Kariyer Psikolojik Danışması* (ss. 296-322). Ankara: Pegem Akademi.
- Eren-Gümüş, A. ve Gümüş, M. A. (2013). *Psikolojik Danışmada Etik ve Hukuk*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Ergene, T. (2004). "Psikolojik Danışmada Etik İkilemler: Etik Karar Verme Süreci", *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4 (15), 49-55. <https://app.trdizin.gov.tr/makale/TXpnMk1EWTI/psikolojik-danismada-etik-ikilemeler-etik-karar-verme-sureci>
- Greenhaus, J. H. & Callanan, G. A. (2006). *Encyclopedia of Career Development*. Kaliforniya: Sage Publications.
- Herlihy, B. & Corey, G. (2015). *ACA Ethical Standards Casebook*. New York: John Wiley & Sons.
- Isaacson, L. E. (1985). *Basics of Career Counseling*. Boston: Allyn & Bacon.
- İkiz, F., Sevinç, A., Kaval, A., Yeğintürk, G., ve Kalen, S. (2017a). "Okul Psikolojik Danışma Hizmetlerinde Mesleki Etik İhtiyaçların Belirlenmesi", *İş Ahlakı Dergisi*, 10 (2), 223-245. <http://isahlakidergisi.com/content/6-sayilar/20-10-cilt-2-sayi/m0099/ikiz.pdf>
- İkiz, F., Şensoy, G., Balkan, K. ve Akıman, H. (2017b). "Psikolojik Danışmanların Meslek Etiğine Yönelik Algıları: Özel Çalışanlara Yönelik Bir İnceleme", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6 (4), 152-171. <https://hdl.handle.net/11511/93729>
- İşgüden, B. ve Çabuk, A. (2006). "Meslek Etiği ve Meslek Etiğinin Meslek Yaşamı Üzerindeki Etkileri", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (16), 59-86. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/863784>
- İŞKUR (2022). *Aylık İstatistik Bülteni*, Ankara. <https://media.iskur.gov.tr/52792/01-ocak-2022-aylik-i-statistik-bu-lteni.pdf>
- Kuçuradi, I. (2003). "Etik ve Etikler", *Türkiye Mühendislik Haberleri*, 423 (1), 7-9. <https://ww4.ticaret.edu.tr/icm/wp-content/uploads/sites/121/2020/03/Etik-ve-Etikler.pdf>
- Mesleki Yeterlik Kurumu (2017). Ulusal Meslek Standardı Kariyer Psikolojik Danışmanı, Ankara. <https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/haberler/53-hukuk-mueavirlii/2940-5-yeni-ulusal-meslek-standard-yaymland>
- NCDA (2015). *NCDA Code of Ethics*. https://www.ncda.org/aws/NCDA/asset_manager/get_file/3395?ver=738700
- NCDA (2022). *Our History*. <https://www.ncda.org>, 03.02.2022.
- Öztürk-Başpınar, N. ve Çakıroğlu, D. (2012). *Meslek Etiği*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Pieper, A. (1999). *Etiğe Giriş*, Çev. Veysel A. ve Gönül S., İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Remley, T. P. & Herlihy, B. (2014). *Ethical, Legal, and Professional Issues in Counseling*. Upper Saddle River, NJ: Pearson.

Sampson, J. P., & Makela, J. P. (2014). "Ethical Issues Associated with Information and Communication Technology in Counseling and Guidance", *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 14 (1), 135-148. <https://doi.org/10.1007/s10775-013-9258-7>

Sökmen, A. ve Tarakçıoğlu, S. (2011). *Mesleki Etik*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Türk PDR-DER (2011). *PDR Alanında Çalışanlar için Etik Kurallar*. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/44163/mod_resource/content/0/PDR%20Etik.pdf

Türk PDR-DER (2021). *Psikolojik Danışma Etik Kodları*. Ankara: Türk PDR Derneği Yayınları.

Türk PDR-DER (2022). *Hakkımızda*. <http://www.pdr.org.tr>, 03.02.2022.

EXTENDED ABSTRACT**GENİŞLETİLMİŞ ÖZET****GUIDING ELEMENTS IN CAREER COUNSELING: ETHICAL PRINCIPLES AND STANDARDS**

Social and technological changes as well as shifts in labour market throughout the history have led the concept of ethics to be updated and addressed from a more comprehensive perspective. It has become a priority especially in business life to identify employees that can adapt to the changes brought by the time, provide them with an appropriate counselling service, and help them choose effective and suitable jobs for themselves. With this increasing need for career counselling, the quality of the provided service has come to the forefront, and ethical principles and standards that will guide the members of this profession have gained more importance as is the case in other service areas. In the light of the current situation, this study aims at investigating the ethical principles and standards of national and international institutions as well as ethical codes specific to career counselling. In this scope, the current study presents information for the members of this profession who are providing or will provide service in career counselling and offers some suggestions for the future.

Sources and reports published by domestic and foreign organizations about ethical principles and standards show that all organizations generally adopt similar fundamental ethical principles and establish similar ethical rules in line with these principles. The most significant ones include limits of counselling relationships, confidentiality, using tests, professional responsibility, competence, solving ethical problems as well as research and publication. On the other hand, the most prestigious associations that provide counselling service and are known world-wide include British Association for Counselling and Psychotherapy (BACP), American Counselling Association (ACA) and National Career Development Association (NCDA). In Turkey, the leading institutions in this sense are Turkish PDR-DER, Turkish Association for Psychologists as well as İŞKUR, which provides service in career counselling and consists of thousands of vocational and professional counsellors. Having said that, the related associations revise their ethical principles and standards every ten years considering the changing life conditions as well as technological and scientific advancements.

Looking at the recent counselling practices, it seems possible to state that these practices have been affected by demographic and social dynamics changing in the 21st century. One of these changes is that individuals who receive counselling service are from a more various socio-cultural background when compared to the past, and they occupy different layers in the society. This case, addressed under the title of "multi-culturalism", brings along some certain sensitive issues about counsellors' behaviours and manners towards the counsees to whom they render counselling service. These sensitive issues relying on basic foundations such as respect and unconditional acceptance are also addressed within the framework of ethical principles and standards, and they are included in ethical codes and standards of national and international associations that operate in career counselling. Hence, it seems possible to state that there will be more emphasis on social diversity as a result of changing life conditions, and it will maintain its importance in career counselling in terms of ethical principles and standards.

Another change in career counselling practices is carrying counselling services to online platforms. Especially the recent COVID-19 pandemic has proved that face-to-face counselling services might not be possible all the time. Therefore, one can envisage that integrating online practices into career counselling will be inevitable considering the need and continuity of counselling services just like other domains of service. According to this, limitations about the technological infrastructure and use of technology as well as reliability of sessions on digital platforms are the new headlines that should be addressed in terms of ethical principles and standards. Because of this reason, it is of vital importance for career counsellors to consider these risks resulting from online practices, take the necessary precautions and act within the limits of their own scope of authority and limitations for the sake of the quality of the counselling service.

Although the current changes shape the ethical conditions of career counselling from a historical perspective, career counsellors should be ready for the ethical conditions that will originate from future practices, laws and regulations. Having been accepted to be very important for counselling services in Turkey in recent years, "Mental Health Law" can be a good example for this. The related law is expected to prevent non-area practices, which is a significant problem of professional ethics, and to provide a legal basis including ethical standards and principles for counselling services. Therefore, it seems important that professionals who provide career counselling service follow the related legal regulations as well as the updates about the ethical principles and standards in order to prevent the possible ethical problems in the future.

In summary, it is obvious that career counselling services have gained importance and the current need will increase more in the future with the changes and developments in business life and social life in recent years. Conditions such as changes in the expected qualifications of the members of the profession, variety in the individuals who receive service or alternative practices in the changing life conditions are expected to bring the ethical principles and standards to the forefront. Emphasis on multi-culturalism, increasing online practices, rules, laws and regulations that will be enacted in the future, updates by national and international organizations are expected to shape ethical principles and standards. At this point, it is of great importance for career counsellors to follow the related changes for their professional development and the quality of counselling services.

KATKI ORANI BEYANI VE ÇIKAR ÇATIŞMASI BİLDİRİMİ

Sorumlu Yazar <i>Responsible/Corresponding Author</i>	Dr. Öğr. Üyesi Murat AĞIRKAN			
Makalenin Başlığı <i>Title of Manuscript</i>	Kariyer Danışmanlığında Yol Gösterici Unsurlar: Etik İlke ve Standartlar			
Tarih <i>Date</i>	26.12.2022			
Makalenin türü (Araştırma makalesi, Derleme vb.) <i>Manuscript Type (Research Article, Review etc.)</i>	Derleme			
Yazarların Listesi / List of Authors				
<i>Sıra No</i>	Adı-Soyadı <i>Name - Surname</i>	Katkı Oranı <i>Author Contributions</i>	Çıkar Çatışması <i>Conflicts of Interest</i>	Destek ve Teşekkür (Varsa) <i>Support and Acknowledgment</i>
1	Namık Kemal HASPOLAT	Eşit oranda katkı sağlamıştır	Çıkar çatışması yoktur	
2	Murat AĞIRKAN	Eşit oranda katkı sağlamıştır	Çıkar çatışması yoktur	